

Książka ukazuje historię teoretycznej myśli rachunkowości od początku jej rozwoju do czasów współczesnych. Autorkami są wykładowczynie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Ogromny obszar badawczy, na który składa się wielowiekowy dorobek naukowców z całego świata, wymusił skupienie się na wybranych teoriach, modelach i koncepcjach. O wyborze szczegółowych obszarów badawczych decydowały m.in. następujące kryteria: historia i tradycje rachunkowości w poszczególnych państwach, doniosłość i znaczenie analizowanych koncepcji, a także ich wydzźwięk międzynarodowy. Autorki skoncentrowały się przede wszystkim na analizie osiągnięć naukowców z Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, Włoch, Holandii, Stanów Zjednoczonych oraz Japonii.

Praca jest godna polecenia z wielu powodów:

- ukazuje najważniejszą część bogatej historii rozwoju teorii rachunkowości,
- stanowi cenny wkład w rozwój myśli tej dyscypliny naukowej,
- to użyteczne źródło wiedzy na temat rozwoju rachunkowości jako nauki,
- napisana jest przystępnym językiem,
- cechuje się bogactwem wykorzystanych źródeł i opracowań.

Prof.dr hab. Anna Karmańska:

Recenzowane opracowanie podejmuje wątek historycznego eksplorowania zagadnień odnoszących się do rachunkowości, co – wobec istnienia różnorodności wycinkowych, ale także zwartych i uznanych już publikacji (jednak zwykle zagranicznych) – należy uznać za wyzwanie wcale nie najłatwiejsze. Należy więc docenić wysiłek Zespołu autorskiego a znaczenie poznawcze tej pozycji ocenić – na tle publikacji krajowych – wysoko. Dawno nie ukazała się w Polsce zwarta pozycja książkowa, która problem historii rachunkowości przedstawiałaby szerzej, w sposób zamierzony, systemowo uporządkowany.(...) Książka przedstawia ogrom pracy, jaki wykonany został przez Zespół autorski. (...) Jest to bardzo udany (...) przegląd (charakterystyka) celowo wyselekcjonowanych osiągnięć, w którym to przeglądzie autorki – tak sędzę – starały się pokazać, że rozwój rachunkowości jest wielowiekowym zbiorowym wysiłkiem naukowców wywodzących się z różnych stron świata i świadomość tego jest ważna szczególnie współcześnie. Dziś bowiem m.in. internacjonalizacja biznesu, standaryzacja rachunkowości, ewolucja oczekiwań interesariuszy rachunkowości wymaga – jak nigdy dotąd w historii – międzynarodowej współpracy w obszarze nauki rachunkowości i tworzenia rozwiązań uniwersalnych, ale takich, które dobrze służyć będą biznesowi i społeczeństwom w różnych stronach świata.

Spis treści:

Wstęp

Część 1. Powstanie rachunkowości jako ewidencji systemowej

Wprowadzenie
Katarzyna Klimczak

Rozdział 1.1. Ewidencja gospodarcza w starożytności
Marta Gawart

- 1.1.1. System zapisów gospodarczych w starożytnej Mezopotamii
- 1.1.2. Ewidencja gospodarcza starożytnych Greków i Rzymian

Rozdział 1.2. Powstanie systemu księgowości podwójnej
Katarzyna Klimczak

- 1.2.1. Czynniki rozwoju ewidencji systemowej w średniowieczu
- 1.2.2. Ewolucja systemu księgowości podwójnej
- 1.2.3. Dawne księgi rachunkowe jako świadectwo kształtowania się systemu ewidencji księgowej

Część 2. Pierwsze opracowania z zakresu rachunkowości

Wprowadzenie
Katarzyna Klimczak

Rozdział 2.1. Praautorzy literatury poświęconej księgowości
Katarzyna Klimczak

- 2.1.1. Benedetto Cortugli
- 2.1.2. Luca Pacioli

Rozdział 2.2. Opracowania popularyzujące system księgowości podwójnej (XVI–XVIII wiek)
Katarzyna Bareja

- 2.2.1. Włoscy kontynuatorzy myśli Luci Paciolego
- 2.2.2. Traktaty o systemie księgowości podwójnej autorów z innych państw

Część 3. Myśl teoretyczna rachunkowości w XIX wieku

Wprowadzenie
Katarzyna Klimczak

Rozdział 3.1. Teoria własnościowa
Katarzyna Bareja, Katarzyna Klimczak

- 3.1.1. Prekursorzy teorii własnościowej
- 3.1.2. Brytyjscy przedstawiciele teorii własnościowej
- 3.1.3. Thomas Jones i Charles Ezra Sprague – amerykańscy zwolennicy teorii własnościowej
- 3.1.4. Niemieckojęzyczni reprezentanci teorii własnościowej

Rozdział 3.2. Teoria przedsiębiorstwa
Katarzyna Klimczak

- 3.2.1. Prekursorzy teorii przedsiębiorstwa
- 3.2.2. Teoria przedsiębiorstwa w ujęciu Ezekiela Gillmana Folsoma

Rozdział 3.3. Teorie kont
Edyta Łazarowicz

- 3.3.1. Klasyfikacja teorii kont
- 3.3.2. Teorie personalistyczne
- 3.3.3. Teorie materialistyczne

Rozdział 3.4. Wczesne koncepcje rachunku kosztów
Marta Gawart

- 3.4.1. Prekursorzy rachunku kosztów w XIX-wiecznej Francji i Anglii
- 3.4.2. Koncepcje rachunku kosztów u schyłku XIX wieku

Rozdział 3.5. Koncepcje pomiaru wartości składników majątku przedsiębiorstwa w rozważaniach XIX-wiecznych autorów
Marta Gawart

- 3.5.1. Wycena zapasów w XIX-wiecznych opracowaniach o rachunkowości
- 3.5.2. Pomiar wartości aktywów trwałych w rachunkowości XIX wieku

Część 4. Przegląd myśli teoretycznej rachunkowości w Stanach Zjednoczonych w I połowie XX wieku

Wprowadzenie
Katarzyna Bareja

Rozdział 4.1. Charles Ezra Sprague i Henry Rand Hatfield – twórcy kompleksowej teorii własnościowej
Katarzyna Bareja

- 4.1.1. Charles Ezra Sprague – teoretyk przełomu stuleci
- 4.1.2. Henry Rand Hatfield – teoretyk wszechstronny

Rozdział 4.2. William Andrew Paton – teoretyk reagujący na zmiany w otoczeniu gospodarczym
Katarzyna Bareja

- 4.2.1. Ogólna teoria rachunkowości Williama Andrew Patona
- 4.2.2. Wycena w rachunkowości według Williama Andrew Patona

Rozdział 4.3. Koncepcje teoretyczne Ananiasa Charlesa Littletona, Henry’ego W. Sweeney, Kennetha MacNeala, Johna B. Canninga
Katarzyna Bareja

- 4.3.1. Ananias Charles Littleton – zwolennik wartości historycznej w rachunkowości
- 4.3.2. Henry W. Sweeney – twórca rachunkowości stabilizowanej
- 4.3.3. Kenneth MacNeal – teoretyk poszukujący właściwej metody wyceny aktywów
- 4.3.4. John B. Canning – twórca systemu rachunkowości dla ekonomistów

Część 5. Osiągnięcia brytyjskich teoretyków rachunkowości w I połowie XX wieku

Wprowadzenie

Marta Gawart

Rozdział 5.1. Prekursorzy rachunkowości na uniwersytetach brytyjskich

Marta Gawart

5.1.1. Lawrence Robert Dicksee

5.1.2. Frederic Rudolf Mackley de Paula

Rozdział 5.2. Ekonomisci w rachunkowości brytyjskiej początku XX wieku

Marta Gawart

5.2.1. Josiah Charles Stamp

5.2.2. Szkoła rachunkowości London School of Economics w latach 30. XX wieku

Część 6. Dominujące nurty badań w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii w II połowie XX wieku

Wprowadzenie

Katarzyna Bareja, Marta Gawart

Rozdział 6.1. Badania normatywne w rachunkowości

Marta Gawart

6.1.1. Alternatywne teorie wyceny

6.1.2. Koncepcja wartości dla właściciela/biznesu

Rozdział 6.2. Badania pozytywne w rachunkowości

Katarzyna Bareja

6.2.1. Nurt empiryczny w rachunkowości

6.2.2. Badania rynku kapitałowego w rachunkowości

6.2.3. Pozytywna teoria tworzenia standardów rachunkowości

Część 7. Niemiecka teoria rachunkowości w XX wieku

Wprowadzenie

Katarzyna Klimczak

Rozdział 7.1. Teoria bilansu statycznego

Katarzyna Klimczak

7.1.1. Założenia statycznej teorii bilansowej

7.1.2. Rachunek zysków i strat oraz bilans w ujęciu Wilhelma Osbahra

7.1.3. Totalny bilans według Waltera Le Coutre'a

Rozdział 7.2. Teoria bilansu dynamicznego

Katarzyna Klimczak

7.2.1. Bilans dynamiczny Eugena Schmalenbacha

7.2.2. Zmodyfikowana teoria bilansu dynamicznego Ernsta Walba

- 7.2.3. Teoria bilansu eudynamicznego Heinricha Sommerfelda
- 7.2.4. Bilans dynamiczny w ujęciu Carla Sganziniego

Rozdział 7.3. Rozwój teorii bilansowych w Niemczech w XX wieku
Katarzyna Klimczak

- 7.3.1. Teoria bilansu organicznego
- 7.3.2. Teoria bilansu pagatorycznego
- 7.3.3. Późniejsze teorie bilansowe

Część 8. Obszary badawcze w nauce rachunkowości we Włoszech w XX wieku

Wprowadzenie
Edyta Łazarowicz

Rozdział 8.1. Dokonania włoskich uczonych w I połowie XX wieku
Edyta Łazarowicz

- 8.1.1. Giuseppe Cerboni, Giovanni Rossi, Fabio Besta
- 8.1.2. Gino Zappa
- 8.1.3. Badania w zakresie rachunku kosztów
- 8.1.4. Badania w zakresie historii rachunkowości i innych obszarów

Rozdział 8.2. Dokonania włoskich uczonych w II połowie XX wieku
Edyta Łazarowicz

- 8.2.1. Pietro Onida, Aldo Amaduzzi i inni włoscy uczeni
- 8.2.2. Badania w zakresie historii rachunkowości i informacyjnej perspektywy rachunkowości

Część 9. Przegląd wybranych osiągnięć teoretycznych spoza głównego nurtu badań

Wprowadzenie
Katarzyna Klimczak

Rozdział 9.1. Rozwój teorii rachunkowości w XX wieku we Francji
Katarzyna Klimczak

- 9.1.1. Pionierzy francuskiej teorii rachunkowości
- 9.1.2. Jean Dumarchey – najwybitniejszy francuski teoretyk rachunkowości
- 9.1.3. Inni autorzy francuscy

Rozdział 9.2. Obszary zainteresowań teorii rachunkowości w Holandii w XX wieku
Katarzyna Klimczak

- 9.2.1. Rachunkowość jako element ekonomii przedsiębiorstwa
- 9.2.2. Koncepcja działalności przedsiębiorstwa Théodore'a Limperga
- 9.2.3. Teoria audytu Théodore'a Limperga
- 9.2.4. Wpływ koncepcji Théodore'a Limperga na rozwój teorii i praktyki rachunkowości w Holandii

Rozdział 9.3. Rozwój teorii rachunkowości w XX wieku w Japonii
Katarzyna Klimczak

9.3.1. Mistrz japońskiej rachunkowości – Kiyoshi Kurosawa

9.3.2. Rachunkowość jako nauka według Wasabury Kimury

9.3.3. Modele ustalania wyniku finansowego według Iwao Iwaty

9.3.4. Koncepcja trójwymiarowej rachunkowości Yujego Ijiriego

Bibliografia

Spis tabel

Spis rysunków